

EURÓPSKY PARLAMENT

2014 – 2019

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

2014/2237(INI)

22.4.2015

NÁVRH SPRÁVY

o znižovaní nerovností s osobitným zameraním na chudobu detí
(2014/2237(INI))

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

Spravodajkyňa: Inês Cristina Zuber

OBSAH

	strana
NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU	3
DÔVODOVÁ SPRÁVA	8

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o znižovaní nerovností s osobitným zameraním na chudobu detí (2014/2237(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na Dohovor OSN o právach dieťaťa prijatý v New Yorku 20. novembra 1989,
- so zreteľom na Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím prijatý v New Yorku 13. decembra 2006,
- so zreteľom na článok 3 Zmluvy o Európskej únii,
- so zreteľom na článok 24 Charty základných práv Európskej únie,
- so zreteľom na revidovanú Európsku sociálnu chartu,
- so zreteľom na odporúčanie Komisie z 20. februára 2013 s názvom Investovať do detí: východisko z bludného kruhu znevýhodnenia (C(2013)778),
- so zreteľom na správu Komisie s názvom Vývoj v oblasti zamestnanosti a v sociálnej oblasti v Európe 2012,
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 15. februára 2011 s názvom Program EÚ v oblasti práv dieťaťa (KOM(2011)0060),
- so zreteľom na oznámenie Komisie zo 16. decembra 2010 s názvom Európska platforma proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu: európsky rámec pre sociálnu a územnú súdržnosť (KOM(2010)0758),
- so zreteľom na oznámenie Komisie zo 4. júla 2006 s názvom K stratégii EÚ v oblasti práv dieťaťa (KOM(2006)0367) a na uznesenie Parlamentu zo 16. januára 2008 o tejto stratégii¹,
- so zreteľom na správu nadácie Eurofound s názvom Tretí európsky prieskum kvality života – Kvalita života v Európe: vplyv krízy,
- so zreteľom na správu nadácie Eurofound s názvom Tretí európsky prieskum kvality života – Kvalita života v Európe: sociálne nerovnosti,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 27. novembra 2014 o 25. výročí Dohovoru OSN o právach dieťaťa²,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 4. júla 2013 o vplyve krízy na prístup zraniteľných

¹ Ú. v. EÚ C 41 E, 19.2.2009, s. 24.

² Prijaté texty, P8_TA(2014)0070.

skupín k starostlivosti¹,

- so zreteľom na svoje uznesenie z 15. novembra 2011 o európskej platforme proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu²,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 8. marca 2011 o podobe chudoby žien v Európskej únii³,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 20. októbra 2010 o úlohe minimálneho príjmu v boji proti chudobe a podpore inkluzívnej spoločnosti v Európe⁴,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 9. októbra 2008 o podpore sociálneho začleňovania a boji proti chudobe, najmä chudobe detí, v Európskej únii⁵,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 16. januára 2008 o európskej stratégii v oblasti práv dieťaťa⁶,
- so zreteľom na správu organizácie Save the Children s názvom Chudoba a sociálne vylúčenie detí v Európe (Child poverty and social exclusion in Europe), Brusel, 2014, s. 5,
- so zreteľom na správu Výskumného úradu UNICEF z roku 2014 s názvom Deti recesie: vplyv hospodárskej krízy na kvalitu života detí v bohatých krajinách (Children of the Recession: The impact of the economic crisis on child well-being in rich countries),
- so zreteľom na správu organizácií EAPN a EUROCHILD z roku 2013 s názvom Dosiahnutie dobrých životných podmienok detí – vysvetlenie chudoby detí v EÚ (Towards children's well-being in Europe – explainer on child poverty in the EU),
- so zreteľom na správu výskumného centra UNICEF Innocenti z roku 2012 s názvom: Meranie chudoby detí: nové tabuľky s hodnotením chudoby detí v bohatých krajinách sveta (Measuring child poverty: New league tables of child poverty in the world's rich countries),
- so zreteľom na záverečnú vedeckú správu organizácie DRIVERS s názvom Sociálne nerovnosti v oblasti zdravia a vývoja v ranom detstve: celoeurópsky systematický prehľad (Social Inequalities in early childhood health and development: a European-wide systematic review), Londýn, september 2014,
- so zreteľom na štatistiku EÚ o príjmoch a životných podmienkach (EU-SILC) z roku 2013,
- so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

¹ Prijaté texty, P7_TA(2013)0328.

² Ú. v. EÚ C 153 E, 31.5.2013, s. 57.

³ Ú. v. EÚ C 199 E, 7.7.2012, s. 77.

⁴ Ú. v. EÚ C 70 E, 8.3.2012, s. 8.

⁵ Ú. v. EÚ C 9 E, 15.1.2010, s. 11.

⁶ Ú. v. EÚ C 41 E, 19.2.2009, s. 24.

- z 30. septembra 2009 s názvom Práca a chudoba: nevyhnutnosť globálneho prístupu,
- so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru zo 14. júla 2010 na tému „Chudoba detí a kvalita života detí“,
 - so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru z 10. decembra 2013 na tému „Európsky minimálny príjem a ukazovatele chudoby“,
 - so zreteľom na článok 52 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na správu Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci (A8-0000/2015),
- A. keďže zvýšenie sociálnych nerovností vedie k zvýšeniu chudoby detí, teda vekovej skupiny, ktorej v 19 členských štátoch EÚ hrozí najväčšie riziko chudoby, keďže sociálne nerovnosti zvyšujú znevýhodnenie pri začleňovaní a keďže z údajov vyplýva, že rozdiely medzi bohatými a chudobnými sa prehĺbili v celej EÚ vrátane krajín s najvyšším HDP;
- B. keďže rozvrat príjmov má rozhodujúci vplyv na znižovanie cyklov sociálnej nerovnosti;
- C. keďže v rokoch 2008 až 2012 sa v Európe (EÚ-27 + Nórsko, Island a Švajčiarsko) zvýšil počet detí, ktorým hrozí chudoba alebo sociálne vylúčenie, takmer o jeden milión, pričom len v rokoch 2011 až 2012 došlo k nárastu o pol milióna¹, a keďže podľa údajov Eurostatu z roku 2013 hrozí 26,5 miliónom detí v EÚ-28, že sa stanú obeťami chudoby a sociálneho vylúčenia; keďže riziko chudoby a sociálneho vylúčenia sa v rokoch 2008 až 2012 zvýšilo z 26,5 % na 28 %; keďže v roku 2013 hrozilo v 28 členských štátoch EÚ riziko chudoby a sociálneho vylúčenia 28 % obyvateľstva mladšieho ako 18 rokov;
- D. keďže je vážne, že v krajinách ako Estónsko, Grécko alebo Taliansko sa od roku 2008 zdvojnásobilo percento detí, ktoré si dva dni za sebou nemôžu dovoliť jesť mäso vrátane kuracieho alebo ryby;
- E. keďže rôzne organizácie označujú za hlavnú príčinu zvýšenia chudoby detí tzv. úsporné opatrenia (značné obmedzenie sociálnej podpory pre deti a rodiny, zvýšenie nezamestnanosti a rozšírenie neistých pracovných vzťahov, zvýšenie daňového zaťaženia), UNICEF od začiatku tvrdí, že rozpočtové škrty, a to najmä v krajinách v oblasti Stredozemného mora, zvyšujú nerovnosti a prispievajú k zhoršeniu životných podmienok detí², a keďže tak tieto politiky porušujú práva dieťaťa a podieľajú sa na porušovaní medzinárodných záväzkov vyplývajúcich z podpisu Dohovoru o právach dieťaťa a Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach ;
- F. keďže rodinám s jedným rodičom, a to najmä rodinám, v ktorých je jedným rodičom matka, hrozí väčšie riziko chudoby a sociálneho vylúčenia (49 % v porovnaní s 25,2 %), čo je dôsledkom feminizácie chudoby a diskriminácie v oblasti odmeňovania mužov a žien;

¹ Save the Children, Chudoba a sociálne vylúčenie detí v Európe, Brusel, 2014, s. 5.

² Výskumné centrum UNICEF (2014), Deti recesie: vplyv hospodárskej krízy na kvalitu života detí v bohatých krajinách, správa výskumného centra UNICEF Innocenti, karta č. 12, Florencia.

- G. keďže dôsledky chudoby a sociálneho vylúčenia v detstve môžu mať vplyv na celý život a môžu pretrvávajúť aj v ďalších generáciách; keďže sa zväčšili rozdiely vo vzdelávaní detí pochádzajúcich z rôznych socioekonomických vrstiev (v 11 krajinách nedosahuje poskytovanie služieb pre vekovú skupinu 0 až 3 roky pokrytie ani 15 %);
- H. keďže výdavky za vzdelávanie, konkrétne v oblasti učebných materiálov a dopravy, hradia vo väčšine krajín najmä rodiny;
- I. keďže existuje mnoho detí, ktoré nemajú prístup k vyšetreniam, ktoré poskytuje rodinný lekár, alebo k zubárskym vyšetreniam, a to ani v krajinách, kde je právo na zdravie zakotvené v zákone;
- J. keďže všetky deti majú právo na ochranu pred zneužívaním, násilím, zlým zaobchádzaním a zanedbávaním a keďže z rôznych výskumov vyplýva, že v dôsledku finančného tlaku na rodiny a obmedzenia sociálnych služieb hrozí deťom väčšie riziko a že tzv. úsporné opatrenia vedú k väčšiemu výskytu násilia voči deťom;
- K. keďže rodiny, ktorým hrozí riziko chudoby, s väčšou pravdepodobnosťou žijú v nezdravých a nebezpečných oblastiach a keďže v rámci EÚ-28 žije v týchto podmienkach 17 % detí, pričom v 15 krajinách je toto percento nadpriemerné¹; keďže dôsledku rastúceho počtu vyst'ahovaní vyplývajúcich z neschopnosti platiť za bývanie sa viacero detí ocitlo v núdzových útulkoch;

Odporúčania

1. odporúča členským štátom, aby zvýšili množstvo, výšku, rozsah a účinnosť sociálnej podpory osobitne určenej deťom, ale aj rodičom (v podobe podpory v nezamestnanosti) a aby podporovali pracovné právne predpisy na zabezpečenie sociálnych práv a bezpečnosti pre rodiny a na boj proti neistým pracovným vzťahom;
2. odporúča členským štátom, aby zaviedli alebo posilnili univerzálne sociálne dávky určené deťom ako neoddeliteľné právo dieťaťa;
3. nalieha na Európsku komisiu, aby prestala odporúčať reštrukturalizáciu a škrty vo verejnej správe členských štátov, podporovať flexibilizáciu pracovných vzťahov a privatizáciu verejných služieb, ktoré jednoznačne vedú k oslabeniu sociálnych práv detí;
4. nalieha na členské štáty, aby vykonávali a monitorovali plány na zníženie chudoby detí a zamerali sa pri tom na neoddeliteľné práva detí, pričom by mali vypracovať ciele zníženia chudoby a sociálneho vylúčenia detí;
5. nalieha na Európsku komisiu a Európsky parlament, aby využila príležitosť na strednodobé preskúmanie viacročného finančného rámca s cieľom navýšiť prostriedky z Európskeho sociálneho fondu a programu potravinovej pomoci pre najodkázanejšie osoby a zabezpečiť, aby deti predstavovali prioritu pri plánovaní a vykonávaní

¹ EU-SILC (2013), štatistika EÚ o príjmoch a životných podmienkach.

regionálnych politík a politík súdržnosti;

6. odporúča členským štátom, aby do vnútroštátnych rozpočtov zahrnuli zreteľné a jasné ustanovenia týkajúce sa prostriedkov určených na boj proti chudobe detí a na plnenie povinnosti chrániť deti;
7. vyzýva členské štáty, aby prijali právne predpisy na ochranu alebo zvýšenie práv súvisiacich s materstvom a otcovstvom;
8. odporúča členským štátom, aby vypracovali preventívne sociálne politiky s cieľom zabrániť chudobe a odchodu detí z rodinného prostredia a zabezpečiť, že deti nebudú zverované do ústavnej starostlivosti z dôvodu chudoby;
9. odporúča členským štátom, aby všetkým deťom zabezpečili prístup k bezplatnému a kvalitnému verejnému vzdelávaniu v každom veku vrátane raného detstva s primeraným pomerom počtu vyučujúcich a detí;
10. odporúča členským štátom nespoplatňovať učebné materiály a dopravu do škôl počas školského roku;
11. nalieha na členské štáty, aby zabezpečili všeobecnú, verejnú, bezplatnú a kvalitnú zdravotnú starostlivosť, pokiaľ ide o prevenciu a primárnu starostlivosť, dostupnosť diagnostikovania, liečby a rehabilitácií, zabezpečili ženám právo na sexuálne a reprodukčné zdravie, zabezpečili občanom zdravotnú starostlivosť o novorodencov a pomoc matkám pred pôrodom a po ňom, a to najmä v prípade predčasného pôrodu, prístup k rodinnému lekárovi, zubárovi a odborníkovi na duševné zdravie pre všetky deti a aby všetky tieto prvky zahrnuli do vnútroštátnych a európskych stratégií pre verejné zdravie;
12. odporúča členským štátom, aby poskytovali potrebnú pomoc na zabezpečenie práva na kultúru, šport a voľný čas pre všetky deti, pričom treba venovať osobitnú pozornosť deťom žijúcim v chudobe, deťom z odľahlých oblastí, deťom s postihnutím a migrantom;
13. nalieha na členské štáty, a to najmä na tie, v ktorých sú sociálne nerovnosti najväčšie, aby posilnili sociálne práva, ktoré má garantovať štát, a zvýšili počet úradníkov a odborných pracovníkov v službách sociálneho zabezpečenia, ako aj zvýšili ochranu mladých ľudí prostredníctvom lekárskej, psychologickkej a sociálnej pomoci;
14. odporúča Európskej komisii a členským štátom, aby vypracovali štatistické metodiky, ktoré budú zahŕňať viacrozmerne ukazovatele merania chudoby, v ktorých sa zohľadnia obmedzenia merania relatívnej chudoby a práca, ktorú vykonali UNDP, UNICEF a OECD, a nebude sa využívať len ukazovateľ AROPE;
15. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii a členským štátom.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Podľa Dohovoru OSN o právach dieťaťa, by sa všetkým deťom malo zabezpečiť právo na vzdelanie, zdravotnícke služby, bývanie, ochranu, účasť na rozhodnutiach, ktoré ich ovplyvnia, na oddych a voľný čas, vyváženú stravu a starostlivosť v rodinnom prostredí. Ustanovenia tohto dohovoru však v EÚ stále nie sú splnené.

Zo všetkých správ naopak vyplýva, že v Európe dochádza k nárastu chudoby. V rokoch 2008 až 2012 vzrástol v Európe (EÚ-27 + Nórsko, Island a Švajčiarsko) počet detí, ktorým hrozí chudoba alebo sociálne vylúčenie, takmer o jeden milión, pričom len v období od roku 2011 do roku 2012 došlo k nárastu o pol milióna¹. V EÚ-27 sa v rokoch 2008 až 2012 zvýšilo riziko chudoby a sociálneho vylúčenia z 26,5 % na 28 % (20,8 % detí žilo v rodinách s disponibilných príjmami, ktoré nedosahovali ani 60 % vnútroštátneho priemeru, 9 % žilo v rodinách s veľmi nízkym pracovným zapojením a 11,8 % v domácnostiach trpiacich materiálnym nedostatkom). V roku 2013 hrozilo podľa údajov Eurostatu za tento rok 26,5 miliónom detí v EÚ-28 riziko chudoby a sociálneho vylúčenia. Pokiaľ sa pozrieme na údaje organizácie UNICEF, v ktorých sú spojené údaje Eurostatu s údajmi OECD, uvidíme, že v rokoch 2008 až 2013 začalo žiť vo vážnom materiálnom nedostatku 1,6 milióna detí v 30 európskych krajinách².

Vážnu situáciu predstavuje zvyšovanie percenta detí, ktoré žijú v absolútnej a dlhodobej chudobe (viac ako 3 roky), a skutočnosť, že od roku 2008 sa v krajinách ako Estónsko, Grécko alebo Taliansko zdvojnásobilo percento detí, ktoré si dva dni za sebou nemôžu dovoliť jesť mäso vrátane kuracieho alebo ryby.

Chudoba detí sa zvyšuje spoločne so sociálnymi nerovnosťami a je známou skutočnosťou, že v krajinách s najvyššou úrovňou sociálnych nerovností sú tiež najviac pravdepodobné vysoké ukazovatele chudoby a sociálneho vylúčenia detí. Ukazovateľ „priepasti chudoby“, ktorý meria vzdialenosť medzi hranicou chudoby a príjmami osôb, ktoré pod ňou žijú, za zvýšil, z čoho vyplýva, že chudoba je ešte vyššia. V EÚ-27 sa od roku 2008 zvýšilo percento detí, ktorých rodičia majú nižšie vzdelanie, z 55,3 % na 61 %, pričom percento detí, ktorých rodičia majú vyššie vzdelanie, sa zvýšilo len o 0,5 %³. Tiež je známa skutočnosť, že je viac pravdepodobné, že deti narodené v hospodársky znevýhodnených štvrtiach alebo oblastiach rodičom s nižšou úrovňou vzdelania a zamestnania alebo rodičom-migrantom, budú mať obmedzený prístup k zdravotníckym a vzdelávacím službám, pričom tento trend je od roku 2008 ešte silnejší, a že rodinám s jedným rodičom, a to najmä rodinám, v ktorých je jedným rodičom matka, hrozí väčšie riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia (49,8 % v porovnaní s 25,2 %), pričom sa táto situácia ešte zhoršuje, ak je rodič nezamestnaný.

Sociálne nerovnosti prenášajú znevýhodnenia naprieč generáciami a negatívny vplyv chudoby a sociálneho vylúčenia na deti môže pretrvávať po celý život, keďže kognitívne a socioekonomické schopnosti sa vytvárajú v prvých rokoch života, čo znamená, že negatívne politické opatrenia, ktoré sa prijímajú v súčasnosti, budú mať nezvratný negatívny vplyv na život týchto ľudí a na spoločnosť.

¹ Save the Children, Chudoba a sociálne vylúčenie detí v Európe, Brusel, 2014, s. 5.

² Výskumné centrum UNICEF (2014), Deti recesie: vplyv hospodárskej krízy na kvalitu života detí v bohatých krajinách, spáva výskumného centra UNICEF Innocenti, karta č. 12, Florencia, s. 3.

³ Save the Children, Chudoba a sociálne vylúčenie detí v Európe, Brusel, 2014, s. 18.

Medzi faktory, ktoré najviac ovplyvňujú chudobu detí, patria politiky prerozdelenia bohatstva a politika práce¹, konkrétne v oblasti plátov a sociálnych práv. Vo viacerých krajinách však napriek tomu vlády v súlade s usmerneniami od inštitúcií EÚ znižujú sociálnu podporu pre deti a rodiny. Napríklad v Portugalsku v období rokov 2010 až 2013, v ktorom sa zároveň vykonával program trojky, prestal dostávať rodinné prídavky takmer milión detí a v období rokov 2010 až 2012 prestalo mať právo na sociálne dávky 46 342 rodín. Nie je náhodou, že práve krajiny s najnižším počtom detí žijúcich v chudobe (škandinávske krajiny, Rakúsko, Slovinsko a Holandsko) majú najsilnejšie sociálne politiky v oblasti prístupu k bývaniu, podpory v nezamestnanosti, príspevkov na najmenšie deti a prístupu k vzdelávaniu a že v krajinách, ktoré do takýchto opatrení investujú menej – napríklad v Grécku, Taliansku, Portugalsku, Poľsku a Španielsku –, je úroveň chudoby detí vyššia.²

Rôzne organizácie sa tak zhodnú na tom, že hlavnou príčinou zvýšenia chudoby detí sú tzv. úsporné opatrenia (značné obmedzenie sociálnej podpory pre deti a rodiny, zvýšenie nezamestnanosti a rozšírenie neistých pracovných vzťahov, zvýšenie daňového zaťaženia), pričom UNICEF od začiatku tvrdí, že rozpočtové škrty, a to najmä v krajinách v oblasti Stredozemného mora, zvyšujú nerovnosti a prispievajú k zhoršeniu životných podmienok detí. Tieto politiky tak porušujú práva dieťaťa a podieľajú sa na porušovaní medzinárodných záväzkov vyplývajúcich z podpisu Dohovoru o právach dieťaťa a Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach.

Chudoba má viacero rozmerov a mala by sa chápať nielen ako nenaplnenie základných potrieb detí, ako je strava, odev a príbytok, ale aj ako nedostatočný prístup ku kvalitným vzdelávacím a zdravotníckym službám a nemožnosť zapájať sa do športových, kultúrnych a ďalších voľnočasových aktivít. Nedostatky, ktorými deti trpia, na druhú stranu súvisia so sociálnou situáciou rodiny, takže riešenie problémov detí z veľkej časti znamená vyriešenie problémov rodiny.

Považujeme sa zásadne dôležité, aby členské štáty zvýšili množstvo, výšku, rozsah a účinnosť sociálnej podpory osobitne určenej deťom, ale aj rodičom (v podobe podpory v nezamestnanosti alebo rozšírenia práv v oblasti materstva a otcovstva) a aby podporovali pracovné právne predpisy na zabezpečenie sociálnych práv a bezpečnosti pre rodiny a na boj proti neistým pracovným vzťahom, nezákonnému zamestnávaniu a vykorisťovaniu pracovníkov a zaviedli alebo posilnili univerzálne sociálne dávky určené deťom ako neoddeliteľné právo dieťaťa. Je dôležité, aby Európska komisia konala v súlade s odporúčaniami, ktoré sama 20. februára 2013 prijala³, prestala odporúčať reštrukturalizáciu a škrty vo verejnej správe členských štátov a radšej navrhla solidárnejšiu politiku zvyšovania a prerozdelenia prostriedkov EÚ. V tomto zmysle je tiež nevyhnutné zrušiť správu hospodárskych záležitostí a fiškálnu dohodu. Tiež je dôležité, aby členské štáty a Európska komisia považovali deti za prioritu v oblasti plánovania a vykonávania regionálnych politík

¹ Save the Children, Chudoba a sociálne vylúčenie detí v Európe, Brusel, 2014, s. 5.

² Save the Children, Chudoba a sociálne vylúčenie detí v Európe, Brusel, 2014, s. 12 (na základe štúdie Európskej komisie s názvom Tematická štúdia o politických opatreniach týkajúcich sa chudoby detí (Thematic study on policy measures concerning child poverty) z roku 2008 a štúdie Výboru pre sociálnu ochranu s názvom Riešenie chudoby detí a jej prevencia (Tackling and Preventing Child Poverty) z roku 2012.

³ Investovať do detí: východisko z bludného kruhu znevýhodnenia

http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2014-0070-def_1_3 (C(2013)778), 2013.

a politik súdržnosti, využívali Európsky sociálny fond na opatrenia na zníženie chudoby detí a vypracovali ciele vykonávania a konkrétne ciele, ktoré by sa mali pravidelne monitorovať. Členským štátom tiež odporúčame, aby do vnútroštátnych rozpočtov zahrnuli zreteľné a jasné ustanovenia týkajúce sa prostriedkov určených na boj proti chudobe detí a na plnenie povinnosti chrániť deti a zároveň vykonávali a monitorovali plány na zníženie chudoby detí a zamerali sa pri tom na neoddeliteľné práva detí, pričom by mali vypracovať ciele zníženia chudoby a sociálneho vylúčenia detí.

Európska komisia a Európsky parlament by mali využiť príležitosť na strednodobé preskúmanie viacročného finančného rámca s cieľom navýšiť prostriedky z Európskeho sociálneho fondu a programu potravinovej pomoci pre najodkázanejšie osoby a pridelené prostriedky presmerovať do oblastí boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, napríklad do vonkajšej bezpečnostnej politiky. Tiež je dôležité, aby Európska komisia zaviedla európsky minimálny príjem tak, ako ho navrhol EP vo svojom uznesení z roku 2010 o úlohe minimálneho príjmu v boji proti chudobe a podpore inkluzívnej spoločnosti v Európe (2010/2039(INI)).

Pre vývoj detí sú dôležité prvé roky života ešte pred povinnou školskou dochádzkou, keďže práve v tomto období si deti vytvárajú základné schopnosti. Prístup ku kvalitnému vzdelávaniu má významný vplyv na sebavedomie, schopnosť zapojiť sa do spoločenského života a na dobré zdravie. Priemerná miera poskytovania služieb pre deti vo veku od narodenia do troch rokov v EÚ napriek tomu dosahuje 30 %¹ a v 11 krajinách (Rumunsko, Poľsko, Slovensko, Česká republika, Bulharsko, Litva, Maďarsko, Rakúsko, Chorvátsko a Lotyšsko) nedosahuje ani 15 % pokrytia, pričom pravdepodobnosť prístupu k starostlivosti je najnižšia u malých detí z chudobných rodín.² Na druhej strane priemerná miera predčasného ukončenia školskej dochádzky v EÚ dosahovala v roku 2012 13 %, pričom v niektorých krajinách bola vyššia ako 20 % (Portugalsko, Španielsko a Malta)³. Členským štátom preto odporúčame, aby všetkým deťom zabezpečili prístup k bezplatnému a kvalitnému verejnemu vzdelávaniu v každom veku vrátane raného detstva, a to konkrétne vytváraním verejných sietí jasí a materských škôl, s primeraným pomerom počtu vyučujúcich a detí. Takisto odporúčame nespoplatňovať učebné materiály a dopravu do škôl počas školského roku.

Deťom, ktoré sa narodili do chudoby, hrozí väčšie riziko chronických ochorení a zdravotných problémov. Dokonca aj v krajinách, kde je právo na zdravie zakotvené v zákone, existuje mnoho detí, ktoré nemajú prístup k vyšetreniam, ktoré poskytuje rodinný lekár, alebo k zubárskym vyšetreniam, a to najmä z dôvodu nedostupnosti verejných služieb alebo drahých liekov. V rodinách pochádzajúcich z nižších sociálnych vrstiev je tiež oveľa vyššia detská úmrtnosť.

Ekonomické problémy rodín na druhú stranu vedú k nárastu problémov s duševným zdravím u rodičom a k rozvratu rodín, čo sa nepochybne odráža na psychickej pohode detí.

Je hanbou, že v krajinách ako Portugalsko sa viac prostriedkov vydáva na zaplatenie úrokov z verejného dlhu než na verejné zdravotnícke služby. Odporúčame členským štátom,

¹ EU-SILC (2013), štatistika EÚ o príjmoch a životných podmienkach.

² Výbor pre sociálnu ochranu (2012), Riešenie chudoby detí a jej prevencia.

³ EU-SILC (2013), štatistika EÚ o príjmoch a životných podmienkach.

aby zabezpečili všeobecnú, verejnú, bezplatnú a kvalitnú zdravotnú starostlivosť, pokiaľ ide o prevenciu a primárnu starostlivosť, dostupnosť diagnostikovania, liečby a rehabilitácií, zabezpečili ženám právo na sexuálne a reprodukčné zdravie, zabezpečili občanom zdravotnú starostlivosť o novorodencov a pomoc matkám pred pôrodom a po ňom, a to najmä v prípade predčasného pôrodu, prístup k rodinnému lekárovi, zubárovi a odborníkovi na duševné zdravie pre všetky deti a aby všetky tieto prvky zahrnuli do vnútroštátnych a európskych stratégií pre verejné zdravie.

Treba poznamenať, že 11 % detí žije v rodinách, ktoré minú vyše 40 % disponibilných príjmov na domácnosť (v Grécku toto percento dosahuje 38 %), a v posledných správach európskeho združenia organizácií, ktoré pomáhajú bezdomovcom (European Federation of National Organisations working with the Homeless) sa uvádza, že ubytovacie zariadenia pre bezdomovcov čoraz častejšie poskytujú ubytovanie ženám, mladým ľuďom a rodinám s deťmi, pričom najviac sú zastúpené deti migrantov. Vyzývame členské štáty, aby sa neuchyľovali k možnosti zablokovania a exekúcie hypoték na bývanie, pokiaľ rodiny nemajú dostatočný príjem na zabezpečenie živobytia alebo na postup peňažných exekúcií.

Členské štáty tiež vyzývame, aby poskytovali potrebnú pomoc na zabezpečenie práva na kultúru, šport a voľný čas pre všetky deti, pričom treba venovať osobitnú pozornosť deťom žijúcim v chudobe, deťom z odľahlých oblastí, deťom s postihnutím a migrantom. V záujme väčšej ochrany detí pred zneužívaním, zanedbávaním a zlým zaobchádzaním je dôležité posilniť sociálne práva, ktoré má garantovať štát, a zvýšiť počet úradníkov a odborných pracovníkov v službách sociálneho zabezpečenia, ako aj zvýšiť ochranu mladých ľudí prostredníctvom lekárskej, psychologickkej a sociálnej pomoci.